

POVEZANOST IZMEĐU NEKIH DIMENZIJA VLASTITE KOMPETENCIJE I TRAJNOG STRESA NISKOG INTENZITETA KOD RODITELJA DJECE USPORENOG KOGNITIVNOG RAZVOJA

REA FULGOSI · MASNJAK · ANDREA GUSTOVIĆ · ERCEGOVAC · LJILJANA IGRIC

primljeno: lipanj '98.
prihvaćeno: rujan '98.

Izvorni znanstveni članak
UDK: 159.97:376.4

Cilj ovoga istraživanja bio je usporediti dvije grupe roditelja od kojih se jedna grupa sastoji od roditelja djece s lakom mentalnom retardacijom a druga od roditelja djece bez teškoća u intelektualnom funkcioniranju. Usporedba je napravljena obzirom na njihovu percepciju vlastite kompetencije za ulogu roditelja, samopoštovanje, lokus kontrole i socijalnu anksioznost. Cilj istraživanja bio je i usporediti grupu djece bez teškoća u intelektualnom funkcioniranju s grupom djece s lakom mentalnom retardacijom, uzimajući u obzir pojavu hiperaktivnosti i agresivnosti.

Istraživanje je provedeno na dva uzorka ispitanika. Prvi uzorak uključivao je roditelje djece bez teškoća u razvoju (N= 186), a drugi se uzorak sastojao od roditelja djece s lakom mentalnom retardacijom (N= 86).

Dvije grupe djece pohađale su niže razrede osnovne škole (grupa djece s usporenim kognitivnim razvojem bila je integrirana u redovnu školu i nastava se provodila prema skraćenom individualiziranom nastavnom planu i programu). Za usporedbu dviju grupa roditelja koristila se Likertova skala za samoprocjenu, kroz pet stupnjeva. Ponašanje djece su ocjenjivali roditelji i učitelji na skali procjene od tri stupnja i 15 čestica kojima se opisuju najčešće teškoće u ponašanju djece školske dobi.

Podaci su obrađeni diskriminativnom analizom i analizom varijance.

Među roditeljima obiju grupa pronađena je značajna razlika, u percepciji vlastite kompetencije za ulogu roditelja, samopoštovanju, lokusu kontrole i socijalnoj anksioznosti.

Roditelji djece bez teškoća u intelektualnom funkcioniranju izrazili su internalnu orijentaciju i procijenili boljom vlastitu kompetenciju za roditeljsku ulogu. Isto tako, njihovo samopoštovanje bilo je više, dok je njihova socijalna anksioznost bila niža u odnosu na grupu roditelja djece sa usporenim kognitivnim razvojem.

Učitelji i roditelji su procijenili da se agresivnost i hiperaktivnost rjeđe pojavljuju kod djece bez teškoća u intelektualnom funkcioniranju.

Trajni stres niskog intenziteta kod roditelja djece sa usporenim kognitivnim razvojem uzrokuje nižu razinu percepcije vlastite kompetencije za roditeljsku ulogu, pojačanu eksternalnu orijentaciju u interpretaciji uzroka i posljedica ponašanja, nižu razinu samopoštovanja i pojačanu socijalnu anksioznost. Ove značajke utječu i pod utjecajem su djetetovog neprilagođenog ponašanja koje je značajno učestalije kod djece sa usporenim kognitivnim razvojem.

Ključne riječi: Trajni stres niskog intenziteta kod roditelja, Percipirana kompetencija za ulogu roditelja, Lokus kontrole, Samopoštovanje, Socijalna anksioznost, Agresivnost i hiperaktivnost djece s usporenim kognitivnim razvojem

UVOD

Kognitivni aspekt ljudskog funkcioniranja sastoji se od različitih procesa kao što su: učenje, pamćenje, percepcija itd. Ne samo način na koji osjećamo, već i način na koji mislimo o sebi određuje naš stupanj prilagodbe vanjskom svijetu.

Kognitivna interpretacija našeg Ja, naše sposobnosti i dostignuća imaju važnu ulogu

u određivanju načina našeg života i vlastite percepcije. Način na koji percipiramo sami

Dr. sc. Rea Fulgosi-Manjak docent je, a dr. sc. Lj. Igrić redovni profesor na Odsjeku za mentalnu retardaciju, Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Andrea Gustović-Ercegovac načelnica je odsjeka za srednju, istočnu i jugoistočnu Evropu pri Ministarstvu Vanjskih poslova RH.

¹ Ovaj rad je predstavljen na X svjetskom kongresu: "International Association for the Scientific Study of Intellectual disabilities", 8.- 13. 7. 1996, Helsinki, Finska